

Oglas, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe važa točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 247849.

Teklen tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom razst malo stvaru, a nosloga svo pokvaru.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem“

Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice.

(Nastavak)

Kada Svatopluk sakupi sabor i stane se papina poslanica čitati, stvar se promjeni. Ivan VIII. piše: „*Brat naš Metod jest pravovjeran i on apostolsko djelo djeluje, i u njegovoj su ruci od Boga i apostolske Stolice predane mu sve slovenske pokrajine; i koga on prokune, neka bude proklet, a koga on posveti, neka bude posvećen.*“ Na ovo pismo uzradda se Svatopluk i sav narod moravski, pripoznavši svoga Metoda pravednim i od Boga poslanim apostolom, dočim stranka njemačka zasramljena, odstupi. Eto, svaki, koji ikoliko još ima zdravog razuma, koga nije mrznja ili puzavstvo zaslepilo, koga nije uvidjeli, kako je sv. Metod apostolskom vlašću najsvetnijim načinom proglašen apostolom sviju Slavena. Nakon smrti Kocela panonsko-moravski nadbiskup Metod s poslanstvom papinim vratio se u Istru i Dalmaciju. (Excerptum de convers. Carant. supervenit quidam Sclavus ab Hystriae et Dalmatiae partibus, nomine Methodius). Sv. Metod umre 6. aprila 885. Da je sv. Metod bio ne samo odlikovan nadbiskupom, već još većma, on je bio na osobitu, izvanrednu čast uzdignut t. j. na doživotnog papinog zastupnika i punomoćnika; to nam govori poviest (Iv. Prodan: Uspomene X. „Borba za glagoljicu“ str. 94—101).

U žitju sv. Metoda čita se gdje papa Hadrijan veli izričito, da šalje Metoda, ne samo kao moravskog, panonskog, nego u obće kao biskupa svih Slavena. (Omnibus partibus illis Slovenicis mitto illum magistrum.) Ivan VIII. govori, da šalje Metoda, da može opremat sve, dakle bez iznimke sve crkvene poslove. (Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat.) Dajue papa vlast Metodu govori: „sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium ecclesiarum dei jura et privilegia statuta et firmata consistent, ita sane, et juxta canonice traditionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse.“ Tim je očito, da papa govori: „Kako sam ja starješina svih crkava svijeta iz punoće vlasti, dozvoljujem Metodu neograničenu crkvenu vlast nad Slavenima.“ Sv. Metod služio se tom vlašću jer čitamo, kako je sv. Klimenta posvetio kao biskupa za Bugarsku, a na smrtnoj postelji odabrao sebi nasljednika u osobi Gorazda. Ali osim legenda i papinih pisma Hadrijana i Ivana VIII., imamo još i drugih svjedočanstva, pronadjenih god 1880. (Vidi pril. IV. Prodana „Borba za glagoljicu“ G.) po kojima stoji nedvojbeno, da je sv. Metod bio papin legatus a latere i to ne privremeni, već doživotni. Da je sv. Metod zbilja bio legatus a latere, svjedoči nam sam Ivan VIII., gdje u tri svoja pisma zove Metoda papinim poslanikom i poslanikom (ab apostolica sede missum, u popratnici danoj jakinskom biskupu Pavlu.) U pismu pak na nadbiskupa Hermanrika

zove sv. Metoda čisto a latere (a latere destinato). U pismu na biskupa Annona ponovno zove Ivan VIII. sv. Metoda svojim odaslanikom (missi nostri) i apostolskim odaslanikom kod raznih naroda (slavenskih). Dakle sv. Metod je u potpunom smislu riječi, apostol svih Slavena, i on nije potrebovao posebna ovlaštenja, da propovieda rieč božju i uvadja glagoljicu ne samo med Moravljanima, Panoncima i Česima, nego i Hrvatima, Poljacima, Bugarima, i Rusima, u obće svim Slavenima, te on je bio mnogo više nego li episcopus regionarius, kako se to mislilo do g. 1880. Očividno je dakle, da Metod il bolje papa po Metodu daje, uvadja, utemeljuje glagoljicu med Slavenima, jer je bio Metod alter ego papin.

(Puzavci, prilizavci, podli robovi svakog mogućnika: je li to abusom uvedeno?) Posle smrti sv. Metoda, kad su Niemci progoinili učenike njegove u Moravsko-Panonskoj biskupiji, oni dođu godine 886., 889., 904. jatoniice u Hrvatsku, te su donieli slovjenske knjige, koje je hrvatski narod velikim oduševljenjem prepisivao i u crkvenu porabu uvadjao. U polovici desetoga vieka za kneza Branimira i ninskog biskupa (biskup svih biskupa hrvatskih i nekoć priestolni grad Hrvatske), svuda se u Hrvatskoj i Dalmaciji udomila glagoljica u službi božjoj i toliko je cvala, da je ona postala „*Simbolom*“ sjedinjenja sa rimskom crkvom.

Kad su godine 832., sa ove i one strane Velebita, i dalmatinska i posavska Hrvatska zagrlile Krstovu vjeru, spale su pod duhovnu vlast Ninskih biskupa. Njihova vlast širila se preko sve Hrvatske i čak u Srbiju. Prije uspostavljenja hrvatskih biskupija u Biogradu i Kninu, prije nego i Srbi svoje biskupe stekoše, ninski biskup bio je pravim biskupom sve velike Hrvatske. (Licio: De Regno etc. Lib. II. Cap. 2.)

Kad je Hadrijan II. god. 888. posvetio slovjensku liturgiju i dopustio ju u Panonsko-Moravskoj biskupiji, i opet, kad je Ivan VIII. god. 880. dopustio, da se u svim zemljama Svatoplukovim slobodno slovjensku službu božju rabi, nisu spomenuli napose Hrvate, već sve pod imenom slovjenska plemena. A zašto? Jer je Panonska biskupija na jugu sivala do Drave i Save (današnja Hrvatska i Slavonija) gdje su Hrvati stancvali, po tom nije trebalo, da se svako pleme spomene jer bi onda bili morali spomenuti „Čehe, Slovake, Srbe, Hrvate i Slovence, koji su bili u toj nadbiskupiji. Rimski su pape Branimira i biskupa Theodorija (ninskog) nazivali „*najmilije sinove svete matere crkve*“. Latinski živalj, ti zagriženi branitelji latinice — ne iz osveta, već iz mržnje, blagostanja, časti — (Puzavci, eto vas jednake!) — bili su istisnuti i išli u primorske gradove (šteta što nisu u more!) gdje je bio u porabi Slovjenski i latinski jezik.

Biskupi pak latinski u Dalmaciji, da škole i da se pomalo unisti glagoljica, odlučise ne rediti Hrvate (np. Ivan III. biskup Splitski) i kako su prije Niemci, isad opet i Latini počeli kod pape kleve-

lati, da je slovjenski jezik i onaj koji ga izumio i njegovji pristaše, krivovjerci. I zbilja papa Ivan X. zabrani glagoljicu. U to se otvori pokrajinski crkveni sabor u Splitu god. 925. Tu je bila živa borba između glagoljice i latinice. Glava latinice bio je splitski nadbiskup Ivan i njegovi sufragani, a glagoljice Grgur ninski. Kod stvaranja desetoga članka nastane žestoka prepirka. Članak naime X. glasi: „*Ne smije se uzdignuti na viši red one, koji bi samo slovjenskom bogoslužju vješt bili, nek ostanu u nižih t. j. u klerikatu i monakatu. Niti im se smjedo dopustiti u svojim crkvama misu čitati. Ako bi pak nestasica bila svećenika (latinskih) onda nek se umoli rimskog papu, da dopusti takvom svećeniku (glagoljaju) službu izvršivati*“. Tomu se žestoko opre Grgur ninski. Sabor pošalje na potvrdu po popu Petru zaključke u Rim, ali i Grgur pošalje svoj oštar utok s poslanicima u Rim koji će pobliže papu izvjestiti, pozivljuć se na ustmeno i pismene odluke Hadrijana II. i Ivana VIII.

Da može pravedan sud izreći, papa Ivan, pozove u Rim Ivana splitskog il njegovog sufragana, te Grgura, da navedu svoje razloge, nakon čega će on moći svoj sud izreći. Vjerojatno je, da se s objiju strana papinu pozivu odzvalo, te kako su Konstantin pred Hadrijanom II. i Metod pred Ivanom VIII., potrebu slovjenskog bogoslužja najizvrstnijim razlozima branili, tako je i sad providnost htjela, da Grgur ninski pred Ivanom X., četrdeset godina nakon smrti Metodove obrani proti X. zakonom članku slovjenskog bogoslužja, koje su Hrvati ljubili i podnipošto ne htjeli svoju svetinju zanemariti. I zbilja, taj članak ne bi potvrđen, i tim papa Ivan X. priznao je zakonito obstojeće pravo porabe Slovjenskog bogoslužja.

Al opet je nastala prepirka između splitskog nadbiskupa i Grgura, jer su se biskupi Dalmatinski tvrdo držali X. članka, progoneć svom žestinom Slovjensčinu i ne htijuci rediti one, koji su htjeli govoriti misu Slovjenski. Grgur pak, bojeći se da mu nestane hrvatskih svećenika, redio je iz drugih biskupija svećenike i siljao ih po crkvama, čim je prekorativao svoje pravomoćje; k tomu još privajao si neodvisnost od spljetske crkve, te radi toga opet bi u Rimu obtužen. Papa Ivan X. pošalje onamo svoje poslanike, biskupa Madalberta i kneza Ivana (II. sabor spljetski 928.) Tu bi odlučeno, pošto crkva ninska od starog vremena nije imala biskupa, već nadpapa, koji je spadao pod vlast biskupa zadarskog, to Grgur nek si odabere od bivših biskupija il Skradin il Sisak il Duvno, il sve tri zajedno (porugljivo rečeno). To potpisao poslanik Madalbert, biskupi i ostali i pošlju papi Leonu VI. koji je nasliedio Ivana X., koji to potvrdi. Tim je zadat težki udarac glagoljici. O Grguru i daljnim neredbam papinim ne govori nam povjest ništa. Ivan Splitski III. postane metropolitom Hrvatske i Dalmacije te je počeo progoinit glagoljicu. Hrvatom je nestalo na-

izlazi svakog četvrtka o pođne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju. Pređplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake ili K 5—, odn. K 250 na pol godine. Izvan carevine više poštarina. Plaća i stizaju se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaošali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Takari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

rodnih svećenika; krivo podučeni, sad su mislili, da je Metod krivovjerac izumio službu božju, i zato ga Bog gadnom smrću kaznio. I u Rimu zavladao podpuno neznanstvo; tamo se znalo onoliko, koliko su latinski biskupi, neprijatelji glagoljice javljali; još nisu prošla dva vieka, a već neznaju za zasluę sv. Cirila i Metoda! Nije bilo nit u Rimu nit u Dalmaciji onih, koji bi razlikovali Gota od Slavena, Ulfile od Metoda, gotsko pismo i bogoslužje od slavenskog. (Milinović str. 84.) Neki su dapače Metoda držali sljedbenikom Arijevini, te mislili, da rade u prilog vjeri što nastoje unistiti krivovjerno glagoljsko bogoslužje. Zato pošalje papa Nikola II. u Dalmaciju poslanike, opata Majnarda, ne da razvidi stvar o slovjenskom bogoslužju, nego da ga kao gotsko unisti. Majnard sazove crkveni sabor u Splitu (1059.) Tu bi odlučeno glede glagoljice, da se istu ima sasna unistiti i najvecim kaznama kazniti onoga, koji bi se usudio u drugom jeziku osim latinskom i grčkom misiti, il javne molitve Bogu i svetcem upravljati, te da se ne ima Slavena pustiti redjenju ako nije vješt latinštini (Parlat. Tom. III. pak. 129.). Zaključci sabora bijahu po Majnardu papi podneseni na potvrdu, koje papa apostolskom vlašću potvrdi. Po ovoj potvrdi, zaključci spljetskog sabora po svoj Dalmaciji, koja je od godine 997. podpadala pod mletačku vlast, il drugčije u splitskoj nadbiskupiji i krčkoj bijahu u podpuno obsluzivanje stavljeni. Svuda bijahu crkve pozatvarane, gdje se je glagoljski služba božja obavljala, hrvatski svećenici kao krivovjerci prezirani, sve od tuge zaniemi i u crno se obuce. Opaža tu dr. V. Jagić, da se ovdje nije radilo o pravom vjerovanju, nego o proganjanju slovjenske narodnosti. Nu za oni dio Hrvatske, koji je bio pod vlašću hrvatskih kraljeva, taj zakon nije vriedio i zaključci nisu stupili u krieptost, već je tu ostala glagoljica u svom mirnom uživanju pod mogućom zaštitom hrvatskih kraljeva. (Sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 7. septembra 1904. Austro-Ugarska.

Kod svećane gostbe, koju je priredio zemaljski poglavar grof Badeni u Lavovu na čast ministru-predsjedniku dr. Koerberu zahvalio se je ovaj na zdravici i razložio svoje stanoviste napram jezikovnom pitanju i narodnim bojevima. Nas zanima osobito ono mjesto njegova govora koje se tiče nas Hrvata. On reče naime medju ostalim: „Proti nama podigle su se tužbe jer smo austrijskim djakom na zagrebačkom sveučilištu omogućili, ako se podvrgnu prije izrzu iz najvažnijeg područja austrijskog prava da stupe u austrijsku državnu službu. Ako je to bilo nepravedno, — što poričem — onda smo na nj bili prisiljeni, jer mi nemamo dovoljan broj natjecatelja za činovnička mjesta u Dalmaciji. Više puta su stare upute oblastim, da upozore činovnike, ako nauče hrvatski jezik i predju u Dalmaciju, na

prednosti, koje odmah uživaju ili im se stave u izgled. Ni jedan jedinac činovnik se nije prijavio. Obratili smo se na sveučilišta, da se djaci, od kojih se u istinu mnogi bore za budućnost, u tom smislu upute, a bez i najmanjeg uspjeha. Ali, jer moramo imati činovnika, izabrali smo izlazak, komu se toliko prigovaralo, jer i pučanstvo ima pravo, da mu se obavljaju poslovi. Predaje se parlament kroz godine obstrukcije, a ne pazi se na to, da identifikiranje jezikovnog pitanja s narodnim pitanjem ugrožava obstanak države. Sadašnja vlada si je svjestna, da nije ni jednoj narodnosti u Austriji ništa na žao učinila.

U Dalmaciji nastao je velik otpor proti namjestniku barunu Handelu, koji se je napram svojim činovnikom izrazio vrlo neoprezno, da ne rečemo što gorega, o našem narodu u Dalmaciji. On je naime kazao, da ne drži ništa do poštene riječi Dalmatinaca, a to je, kako se samo sobom razumije, silno ogorčalo sve stranke Dalmacije. Napetost između javnih listova i namjestnika raste danomice, te ga ovi javno pozivlju, da odstupi i da nečeka otvorenje zemaljskog sabora.

U Hrvatskoj imaju se obaviti nekoji naknadni izbori za zemaljski sabor. Kod tih izbora bore se samo opozicionalne stranke za mandate pa je vrlo žlostno, što agitacija prelazi dužne mjere pristojnosti. Mjesto, da se je opozicija složila za svoje najuglednije muževе i složno za njih glasovala, vidimo ju razdijelenu u dva tabora, gdje se uzajamno ruži i napada, kao da imade pred sobom najljucjeg narodnog protivnika. Srećom nema vladna izgleda na pobjedu u tih kotarih, jer bi se u protivnom slučaju po svoj prilici dogodilo, da bi zbog natezanja opozicije, prošli njezini kandidati.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da će biti ovog čedna sasvim porušen stari konak ili stari kraljevski dvor, u kojem poginuo je kralj Aleksander i kraljica Draga. Na tom prostoru učiniti će krasan vrt, koj ima biti gotov do kraljevog krunisanja.

Bugarska.

Bugarska vlada kani opozvati svoga zastupnika Gešova u Beču te će ga zamjeniti Mihajlo Saratov, koji je bio u ministarstvu Karavelova ministar unutarnjih posala, a u ministarstvu Danjevlevu ministrom financija.

Saratov pripada Rusom prijaznoj stranci Cankova te je na glasu kao strukovnjak u financijskim pitanjima. U svoje vrijeme učio je u Zagrebu i u Pragu, te je bio ravnatelj bugarske gimnazije u Solunu i kasnije profesor fizike u Sofiji.

Rusija.

Kroz pet dana trajali su neobično krvavi bojevi oko grada Liaojanga gdje su se Rusi pred pretežnom neprijateljskom silom maknuli na sjever, zadavši prije neprijatelju strašnih udara. Kako javljaju iz Petrograda francizkim listovima, nije imao ruski glavni zapovjednik general Kuropatkin nakane braniti i obraniti mjesto Liaojang, već samo nanesti Japancem što teži poraz, te se povući na sjever prema Mukdenu. O bojevima oko toga mjesta glase posljednje vijesti ovako:

Petrograd, 4. septembra. Danas stoji veliki dio vojske uključivo s prvim sibirskim vojnim zborom južno od ogranka željeznice, koja od postaje Hontai, 17 vrsta sjeverno od Liaojanga, vodi k obkoppima Hontai. Premda se Japanci nalaze u neposrednoj blizini našim četama, ustručavaju se iz visoke trave pucati. Onaj dio naših trupa, koje se nalaze u Liaojangu, prešao je na desnu obalu Taicia. Akcioni radij četa je gotovo čitav obrašten visokom travom, koja zaprječuje napredak. Jučeršnjiji povrat odjela podmaršala Orlova bio u glavnom prouzročeo pucanjem Japancima iz visoke trave. Gubitci toga odjela su znatni. Jedna pukovnija sama izgubila je 1500 ljudi.

Petrograd, 4. septembra. Naše su čete danas napale visine Singvana. Nakon krvave bitke zauzeli smo sve gorske lance zapadno od Liaojanga. Pokazalo se, da stojimo nasuprot mnogobrojnim japanskim četama, koje se protezale od Jantaimine do Taicia. Oudio podmaršala Orlova, koji je zaposjec Jantaimin i napredovao, nabasao je na jaku neprijateljsku silu i morao se povući. Podmaršal Orlov bio je ranjen.

Hrabre pukovnije prvog sibirskog vojnog zbora priskočile su u pomoć, te je general Stackelberg neprijatelja suzdžao. U ovoj bitci ranjen je zapovjednik sibirske pukovnije, pukovnik Orzejskij. U 9 sati na večer popuštao je boj na cijeloj liniji, pa se čuo samo rik topova u Liaojangu. Čete garnizone Liaojanga odbile su i drugi napadaj neprijatelja. Da se dodje na čisto o jakosti neprijateljske bojne snage, stupile su dvie pukovnije od zapadne fronte u ofenzivu. Iza žestokoga boja ustanovilo se, da su se ove dvie pukovnije srazile sa nadmoćnom silom neprijatelja od dvie divizije. Ukupni gubitci vojske još nisu ustanovljeni, ipak po dosadašnjim vijestima prekoračuje broj od 3000 mrtvih i ranjenih.

Sjećajte se "Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Fr. Ma da se Leprinački poperdili jako štimoja!
 Jur. A s čim zlodeja?
 Fr. Da te imet novu cestu dole kontra Taliji.
 Jur. I sto tisuc flurina duga.
 Fr. Ča j' to za onakovi bogatasi?
 Jur. Če se benj videt kada se bude moralo posudu vraćat.
 Fr. Ča pušā s dobrem neče s zlem.
 Jur. Dobro, dobro! ma da nebudu još kega proklinjali.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Na trorzrednoj hrvatskoj društvenoj učionici u Pulji, biti će upisivanje za sliedeću školsku godinu dne 13. 14. i 15. rujna od 9—12 sati u jutro i od 2—5 poslie podne. U rećenim danima imadu se iznovice upisati sva djeca kojima su jur polazila školu. Za novake donasaju roditelji ili skrbnici svjedodžbu o ciepljenju kozica i krstni list, odnosno izvadak iz župničkih knjiga, koji se u školske svrhe dobiva besplatno.

Izborni sastanek. U nedjelju 4. t. mj. obdržavala je naša stranka tri izborna sastanka: u Sijani, u Alturi, u Premanturi. Četvrti, koji je bio urećen za S. Policarpo, nije se mogao obdržavati sbog nepravednih zaprieka.

U Sijani sakupilo se do 200 osoba, med kojima bijaše četrdesetak socijalista, većinom mladića, koji niti su znali o čemu se govori niti su mogli odlučivati o izbornim stvarima, kad nisu izbornici. Sastanku je predsjedao dr. Zuccon, koji je u duljem govoru tumačio kako je dužnost

svakoga Hrvata i u obće Slavena okupiti se pod narodnom zastavom kod predstojećih izbora za občinsko zastupstvo te osvijetli zgođnim riečima odnošaj pojedinih stranaka. Govorili su iza njega socijaliste Pirce (slovenac) i Lirusi (talijan), lupajući ko obično po nacionalizmu, klerikalizmu, militarizmu itd., a odgovarali su im dr. Zuccon, Čermelj i Urvaić s naše strane. Očito je peklo socijaliste, kad im se spočitulo, da su se za izbore složili sa strankom talijansko-radikalnom, t. j. onom, koja bi utopila, da može, sve Slavene puljske. Iza toga je sastanak posve mirno bio zaključen i ljudstvo se je lijepo razišlo; tek su socijaliste izišav opazili, kažu, urednika „L' avvehire“ i pratili ga zvižduć u grad. U Alturi sastali se najbolji kmeliti na razgovor, koji je otvorio u ime stranke Ante Mezulić, a predsjedao je sastanku Josip Sladonja. Govorilo se i tu na dugo i široko o predstojećim izborima i o velikoj ljubavi (!), koju imadu za nas Talijani, socijalisti i druge stranke. Krasno se je dojmio prisutnih govor popa Luke Kireca iz Ližnjana, a djak Skaljer iz Pale protumačio je ljudima mnoge javne uredbе i zakonite odredbe.

U Premanturi našli se na okupu kod Martina Mikoviločića — Bože Semelić nije htio dati svoje krčme za sastanak — vrijedni naši tamošnji prvaci, koji se lijepo i trijezno porazgovorise sa izaslanicima stranke: Stihovićem i Križem iz Pale.

Naš prijatelj „Giornoletto“ osvrnuo se je po svoju na te naše sastanke; ali on, ko Japanac, nezna drugo nego lagati pa to čini i u ovom slučaju.

Mi smo sa sastancima posve zadovoljni s jedne strane što se narod uči slušati svoje ljude, a s druge što pokazujemo da nas ima i da se ne hojimo javnosti, kako neki drugi.

Dojduće nedjelje biti će pogovor u S. Policarpu, a kasnije i po drugim mjestima.

Samo naprijed!

Lošinjski kotar:

Stupovi talijanstva u Malom Lošinj. Čitavo u talijanskim listovih izvještaj nekoje svečanosti u Malom Lošinj, kod koje je sudjelovalo pet umjetnika što na guslama, na klaviru što glasom ili pjevanjem. Od te petorice jesu trojica po imenu ili starinom Hrvati, dotično Hrvatice. Evo im imena: Antončić, Stešić i Soprančić. Ako su u stanju lošinjski poprdili dokazati, da bijahu ovim umjetnikom roditelji ili djedovi Talijani, položiti ćemo u blagajnu „Lege“ 100 kruna.

Velološinjska Irredenta na poslu.

Na 11. i 12. julija ove god. bili su ovdje občinski izbori, a na 6. augusta obavio se je izbor načelnika. Kako su ti izbori izpali u mnogom je pogledu zanimivo, a naročito dobivaju svoju vrijednost, iza kako su nam naši „Talijani“ poslie svršenih izbora očito pokazali za čim su ovaj put išli, — a što su dakako prije izbora najvećom skropoloznošću sakrivali. Napose je interesantan izbor načelnika sa svojom komiko-tragičnošću (ovo posljednje za naše „Talijane.“) — Jer su Lošinj i veli mjestla za kojima osobito rastu zabitice talijanskoj „irredenti“ ne će, mislimo, za taocem „Naše Sloge“ biti neugodno, ako im ove izbore malo obširnije opišemo; — a želimo to učiniti i zato, jer znamo kolikim interesom naši Veloselci koji su izvan domovine slušaju i čitaju vijesti iz svog milog zavičaja.

Tko pobliže ne pozna prilike u Vel. Lošinj, biti će mu mnogo toga nerazumljivo, jer je Veli Lošinj u političko-narodnom pogledu upravo jedna izvanrednost. Nemoguće je, da ovdje i sada uzroke te izvanrednosti pobliže označimo, jer bi nas to daleko zavelo, već konstatujemo samo činjenicu, koju ne može ni najljuciji Talijan poreći, ako ne će da vara sama sebe i druge. Veloselci u ogromnoj svojoj većini osjećaju se Hrvatima, pak u koli-

god jest još kod njih hrvatska svijest slabo razvijena, toliko su od uvijek prezir i odvratnost pokazivali naprama irredentističkim težnjama.

I u tome uvijek prednjačije svojima najbližjima susjedima Maloselcima, kojima žalibože još i danas zapovijeda i gospodari fanatična talijančad, ali kojoj hvala Bogu, od najnovije doba odučao se i sa uspjehom suprotivila mala ali hrabra i svakim danom veća četa odlučnih i svjestih Hrvata. Izvanrednost sastoji se dakle u tome, što Veloselci koji se u ogromnoj većini — kako rekosmo, priznavaju Hrvatima, ipak trpe čisto talijansku pučku školu, i na občini talijansko uređovanje, te i tako i nehotice kopaju kanale, kojima se u njihov mladji narastaj izliva talijanska „kultura.“ a s njom dosljedno prezir i mržnja na sve što je domaće i hrvatsko. — Činjenica je koju moraju hoće ne će i naši „Talijani“ pripoznati, da pravi Veloselac, koga nisu izkvarile talijanske škole (koliko ne pučke, toliko manje srednje i više: nautika, gimnazija i t. d., koje su razne Bušaniće, Stupariće, Lazariće i Kumičiće pretvorile u fanatične „Talijane“ i protivnike svoga materinjeg jezika i naroda), ne će ma ni zašto dopustiti, da se ga „Talijanac“ smatra i nazivlje, a napose iz sve duše prezire i odbija težnje istarskih Talijana. Zato i naši „Talijani“ kad se radi o tome, da na svoju stranu predođu barem dio ovoga naroda, ne će nikada izaći pred njega otvorenim kartama; već mu govore o svačem samo ne ob onom, što im je na sreću i za čim teže: doluze kao vukovi u ovejkoj koži. Tako su radili i za posljednjih izbora, kako ćemo kasnije dokazati.

Nije naš običaj, da javnost zavaramo, kako to čine naši protivnici, jer za svaku našu tvrdnju imademo dokaza i spremni smo na nju prisesti, ali ipak da se ne bi reklo te su naše riječi same puste fraze, donosimo ovdje i malo statistike. — Po zadnjem službenom popisu pučanstva imao je V. Lošinj 2875 dusa. Od ovih se izjavilo, da im je materinski hrvatski jezik: 1963, talijanski 658, inostranci 264. To je službena statistika. A neka nitko ne misli, da se je kod zadnjeg popisa išlo na ruku hrvatskoj stvari, — to ne. Medju ono 658 „Talijana“ broje se ne samo svi Čozoti veloselski, nego i mnogi školami, službami, novcem ili glupošću zavedeni: Bušanići, Letići, Stešići, Kumičići, Stuparići, Susići itd. Mislimo dakle, da se talijanstva „kultura“ ne može ponositi Bog za kakvim uspjehom u Velom Lošinj, kad joj sav progon hrvatskog jezika iz škole, občinskog i župnog uređa, te strastvenom i dobro plaćenom agitacijom nekujih odroda i izdajica, nije uspjelo nakon tolikog vremena stvoriti nego nekujego stotinu veoma mršavih „Talijana“ (izmedja ono 658 Talijana imade do blizu polovice „Čozota“). (Svršit će se.)

Pišu nam iz Vrbnika 31./8. 1904.

Dana 28. tek. mj. bila je ovdje predstava u „Hrvatskom Domu“. Ljepa dvorana našeg Doma bila je puna. Posjetilo nas više gostova iz vana, koji jamačno neće žaliti, što nas posjetise. Zabava poče proslavom, a zatim lijepom deklamacijom „Na Ozlju gradu“, koju je majstorski deklamovao naš filozof P. P. Predstavljalo se „Kumovanje“ od Janka Jurkovića. Razumije se, da nije manjkala naša tamburica. Mirne duše može se reći, da je sve izpalo veoma lijepo, te su naši diletanti pokazali, da se nebi zadržjeli stupiti na daske ne u našem Vrbniku, nego i pred šire i biranije občinstvo. Evala im, tako valja. Zeljeti je samo, da su takove zabave što češće, jer se njima diže i neti narodna svijest.

Oru našu zabavu okrunio je naš dični starina dr. Dinko Vitezić svojim kratkim, ali proročanskim govorom. Premda tjelesno obnemagao starac, koji jednom nogom stoji jur na rubu groba, kad je čuo proslav po nadobudnom mladiću J. G. u kojem on pozdraviv občinstvo, u

ratko napomene razne prostorije, u kojima bi se prije obdržavale predstave, prešav na naš lepi Dom, označio ga kao zaslugi i dar dr. Vitezića svome rodom mjestu, te predložiti nam njegovu buduću svrhu, nije se naš starina mogao uzdržati a da se ne digne i govori. Bio je to hip u kojem je mnogo srce zavezalo, nešto iz uzhićenja ili pak bojeći se za njegovo zdravlje. Ali ako je tielo slabo, duh je još je jak, još je bije ono srce mladenačkim žarom za tebe moj biedni rode. — Na krepkim glasom progovori: „Kasalj, koj me mori već više mjeseca, zapriječite mi, da govorim, ali ne propušćam okolnosti, a da slušnicima ne slavim na srce neke stvari. Častna gospodo! Vremena su za nas Slavene veoma ozbiljna, pogibeljna. Strašna sjeverna hobotnica razteže svoje trakove preko slavenskih zemalja: Štajerske, Koruške, Kranjske, Istre, Banovine i Dalmacije do Jadranskoga i Egejskog mora, da pokrodi do daleka istoka.

I nas, stanovnike kvarnerskih otoka prilično je zakvačila. U tom stanju stvari imamo se združiti u jedno kolo, da odolimo propasti. Radi toga treba, da mi svi Slaveni bez razlike imena i vjere za jedno radimo, a u tom pogledu neka nam bude primjerom naš velikan, slavni vladika Strossmayer. Slijedimo njegove stopa jer ćemo na taj način i to samo na taj način doći do zduženog cilja.

Mi pako Vrbničani, koji smo od vjeka kada bili gordi na braniku za naša sveta prava, koji smo u zadnje vrijeme zalibozhe kao zadriemali, treba da se prenememo i da opet dignemo visoko naš stari barjok. U to ime kličem: „evao i napredovao naš stari Vrbnik! Zivili Vrbničani, a i hvala gostovom, koji su nas počastili!

Voloski kotar:

† Jakov Mezek, umirovljeni svećenik, umro je dne 31. augusta na Matuljih (Kastav). Mnogo je godina službovao u Brgudu (župa Jelšane), gdje ga se još svi rado i zahvalno sjećaju. Počivao u miru!

Pišu nam iz Kastva, da se je dne 17. augusta o. g. obdržavala sjednica občinskoga zastupstva. Trajala je do 3 sati po podne, jer predmeta uvijek mnogo je razpravili. Zastupstvo spomenulo se je po kojnoj tajnika Vinka Marjanovića i uzvikulo mu Slava. Odobrilo se zapisnice sjednice 17. maja i 14. junija o. g. Iz odboških sjednica 18. junija, 21. i 27. julija, 1. i 6. augusta o. g. priobćilo se različito, među ostalim, da se je iz platilo radnju ceste od Diradža do željezničkog mosta prema Kantrici sa 2541 kruna 50 para; gradnju marvinskog sajmišta izpod Kastva sa 2924 kruna 36 para; gradnju ceste na „Plodce“ u gornjem Rukavcu sa 1280 kruna 76 para; gradnju obć. puta na „Prosplog“ u Studeni sa 651 kruna; gradnju groblja rukavačkog sa 9250 kruna 02 pare; dohavu vatrogasnih sprava i streljaka sa 757 kruna 02 pare; da se je izlicitiralo zidarske radnje občinskih sterna u Skvačićih za 2916 kruna 07 para; Zorčićih za 2641 kruna 50 para; Globičih za 2348 kruna 48 para i u Skalnici za 6380 kruna 95 para; zliebi i cievi za prve tri sterne za 1005 kruna 18 para; popravak dvijuh galeća kod Blazičić za 397 kruna; dogradnju drugog razreda pučke škole u Zametu za 3941 kruna i izradbu školskih klupa za 410 kruna i da se je dalo na račun ovih izlicitiranih gradnja 9550 kruna, izplatilo dakle zadnje doba skoro 27 hiljada kruna za spomenute gradnje, koje će s dobavom vodovodnog kanala za sterne i višeradnje stojati do blize 40 hiljada kruna. Priobćeno je nadalje, da je za gradnju ceste Klana-Paka potrošeno po prilici do sada 95.900 kruna i da je za izraditi još iste od pred Buresioo do Matelčevog Lazca 1.800 kilom. Iznos od 3000 kruna odlučan za cestogradnje ove godine naslovom biedo predlaže se c. kr. kotarskom poglavarstvu da se porabi i to 600 kruna

za cestu Zejana-Zvoneća a 2400 kruna za cestu od sv. Lucije kroz sv. Križ do Rudeta. Radi prošlogodišnje suše oprošteno je na molbu občine u Kastavščini 6414 kruna 09 p. p. p. i nameta, od koje svota 2227 kruna 03 para občinskog nameta. Za godinu 1904 iznaša občinski porez sa nameti 7447 kruna 16 para, kojeg imade obć. blagajna platiti. Spitalski trošak prošle godine iznaša 7484 kruna 43 para a zaostatak školskih taksa koncem 1903. kruna 16.434-65, za koje se pušta zemaljskom odboru obć. namet na potrošarinu vina i mesa u prodaji na malo god. 1903, kojeg će platiti interesirani oštari i mesari u občini.

Priobćeno je nadalje, da je dne 15. junija o. g. obavijen pregled obć. blagajna po dvjema članovima obć. zastupstva i obnadjena u redu. Za Klanu da je kupljena nova vatrogasna streljaka; od 25 julija funkcionira telefon u Kastvu a občina moći će ga imati u obć. uredu samo da plati propisane pristojbe. Izborne listine konačno se dovršilo i izložilo od 17. augusta do 14. septembra, pa ne bude li dugih rekursa moći će se obć. izbore provesti ovog oktobra mjeseca. U reklamacionalni odbor izabrani su obć. savjetnici gg. Grbac Ivan, Kinkela Vjekoslav, Trinajstić Mate i Vlah Ivan. Parnicu radi šume „Stulac“ kod vrhovnog sudišta dobila je občina Studena. Odlučilo se je popraviti zid groblja sv. Lucije gdje je potrebito; popraviti zlieb na kapelaniji i školi u sv. Mateju; požuriti rješene molbe za podpore gradnje obć. sterna kod Pilepići u Zametu a na predlog obć. zastupnika g. M. Kundića, da se nove kuće kod ceste simetrično grade, da bude holjega rada kod gradjevina. Odobrava se što je obć. glavarstvo vratilo spis uprave zemaljske holnice u Puli, u kojemu bolesnik iz Bregi bio je označen da je iz Mont i. Toga mjesta u Kastavščini nema, a Bregi prekrstilo se je već dosad u talijanski Ert a. Prima se do znanja da je za Klanu imenovana sudbenim povjerenikom i procijeniteljem g. Vjekoslav Cuccantić tamošnji obć. blagajnik. Zabranjuje se prolaz težkim vozovi cestom kroz Mavri jer radi užine puta pogibeljno protaznikom.

Prima se do znanja razdioba lova za doba 1. augusta 1903. do 1. junija 1904. i da je c. kr. vrhovno sudište u Beču ustupilo pritužbu občine glede odmjerenja školskih taksa ministarstvu za bogostovje i nastavu, da se u roku od 60 dana izjavi. Odlučilo se moliti zemaljski odbor za podporu gradnje ceste Zejana-Zvoneća. Za rogalo blago da se ne plaća ove godine nikakve pristojbe kod mjesečnih sajmovna, da ju ljudi radje na sajam privedu. Izabran je odbor radi streljane u Pehlinju, da brani interese tamošnjih obćinara, posjednika. Prima se do ugodnog znanja, da je mjesto ravnajućeg učitelja u Zametu podignuto na mjesto nadučitelja II. reda i kao takvim da je imenovan dosadašnji vrli učitelj g. Franjo Rubesa, te da je jedno od dvijuh podučiteljskih mjesta na mužkoj školi u Kastvu podignuto na mjesto učitelja III. reda. Primljen je u svezu obćinarstva Ulijančić Ivan iz Boljuna gospodar kuće broj 73 u Pobrovju. Za mjesto stalne podučiteljice u sv. Mateju predložena je jednoglasno gajica Marija Haidinger. Izdan je sanatorij za izvanredne pogrebne, sudbene i bolničke troškove u iznosu od 491 K 44 p.

Na 21 molbu prodano je za gradnju kuća i stivre u raznih županijah obć. zemljišta za 804 kruna 12 para; 67 strankam 11. 597 klaf. obć. stivre u Srokovoj za 646 K 09 p. i 35 strankam 6922 klaf. obć. stivre u Marčeljevoj za 389 K 70 p.

Na 67 molba izdano je podpora siromaštva 280 kruna 40 para; mjesečnih po 28 kruna; za otkup zemljišta 130 K; za različite gradnje 218 kruna 20 para; za djačke stipendije odlučeno je za sada dvojici 100 kruna a trojici 400 kruna za buduću školsku godinu i oprošteno zastanog interesa jedanaistorici 362 kruna 57 p. C. kr. pripravnici za učiteljišta da se

sagradi novi zahod sa drvarnicom; imenuje se odbor za doznaku i procienu štivre u županiji Riečina; razpisuje natječaj za obć. tajnika eventualno kancelistu; imenuje konkurencionalni odbor za kapelaniju Rukavca kbr. 20; Ivana Dubrovića župana Kučelova; Antona Spinčića iz Pobreve kbr. 12; Vjekoslava Kinkela iz d. Rukavca kbr. 39 i Jurja Mandića iz Perenići. Radi slabe ljetine šalje se molbu c. kr. ministarstvu unutarnjih posla u Beč, da se dozvoli uvoz kukuruza za ovu polu države slobodan od uvozne carine; da se izohdi opavljene prevozne cene na tuzemnih željeznica za skupne seljačke nabave živeža i da se ovoj občini izdade čim veće podpore za javne radnje.

Pazinški kotar:

Dječje zabavište u Pazinu. Podozrućica Družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu u sporazumu sa ravnateljstvom u Opatiji, otvorila je dne 1. o. m. j. u Pazinu dječje zabavište, u koje se već upisalo preko 50 djece. Po ovom broju djece očito je, da je bilo od potrebe u Pazinu, da se i u tomu providi, tim više što je i kovačnica Lega već imala takovo odnarođište za našu djecu iz koga je prebjegao liepi broj djece u naše zabavište. Bilo sretno!

Upis u voliku hrv. drž. gimnaziju u Pazinu. Školska će se godina 1904.—1905. započeti kod ove c. k. velike državne gimnazije 18. rujna svečanom službom božjom u Franjevačkoj crkvi u 10 sati prije podne. Popravni izpiti obdržat će se 16., 17. i 18. rujna, a prijamni izpiti za I. razred dne 16. i 17. rujna. Upisivanje novih učenika za I. i više razrede biti će 15., 16. i 17. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja ili zakonitih im zamienika.

Dosadašnji učenici zavoda, koji nastavljaju svoje nauke, mogu se prijaviti za upisivanje, od 16.—18. rujna. Poslije 18. rujna ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole visokoga c. kr. pokrajinskoga školskoga vijeća.

Učenici, koji žele da budu primljeni u I. razred imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili deset u godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1904. Ako su pohadjali pučku školu, imaju prikazati i svjedodžbu-polaznicu, propisanu minist. naredbom 7. travnja 1878. br. 5416, a zatim u gore rečene dane podvrći se prijamnom izpitu.

Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom krštenicu i sve semestarske svjedodžbe prošastih školskih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su pglazili.

Učenici, koji dolaze po prvi put u ovaj zavod, imaju platiti kod upisivanja 4 K 20 h za upisarinu, a 2 K kao prinos za učila, a svaki im učenik plaća 2 K na godinu u ime prinosa za učila. Školarina iznosi za svaki semestar 20 K te ju treba platiti kroz prvih šest sedmica svakoga semestra. Učenici, koji su primljeni u I. razred, imaju platiti školarinu kroz prvih tri mjeseca, a koji kane moliti oprost, valja da prikažu kroz prvih 8 dana doštiću molbenicu potkriepljenu redovitim iskazom o ekonomskom stanju obitelji. Ovaj iskaz ne smije biti stariji od godine dana.

Budući da se škola i dom imaju međusobno podupirati, te je san od velike važnosti po zdravlje, čudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozoruju na to, da svojju djecu dađu u stan onakvim obiteljima, koje će nastojati da učenik redovito polazi školu, da se izvan škole pristojno vlada i da točno vrši svoje učeničke dužnosti.

Preporučuje se s toga roditeljima ili skrbnicima, da se sporazume glede stana svoje djece s upraviteljstvom.

Roditeljima ili odgovornim skrbnicima toplo se preporučuje, da za školske godine češće dodju u gimnaziju te se obavjeste o napredku i vladanju svojih sinova ili šticećenika.

Svaki profesor zavoda davati će obavjeste o ponašanju i napretku učenika svake sedmice u odredjenim urama, a upravitelj osim toga također svakoga blagdana i svake nedjelje prije podne.

Obavjeste. Upisivanje učenika u c. kr. pripravnici za učiteljišta u Pazinu biti će dne 15., 16. i 17. rujna t. g. od 8—12 sati prije podne; kasnije se neće primiti nikoga bez dozvole vis. c. kr. zem. skol. vijeća za Istru u Trstu.

Učenici, koji hoće da budu upisani, treba da:

1. dodju u pratnji svojih roditelja ili zakonitih im zamienika;
2. da su navršili najmanje 13½ godina, (mlađe se se event. uzeli kao slušateljce);
3. da su zdravi;
4. da donesu sobom: a) posljednju školsku svjedodžbu, b) krsni list, c) iskaz o svojem i svojih roditelja imovinskom stanju, d) svjedodžbu o cijepljenju kozica. Marljivi učenici dobiju podpore.

Ravnateljstvo c. kr. pripr. za učiteljišta.
Prov. vodja: Josip Bačić.

Porečki kotar:

Iz Poreča pišu nam 28. augusta. Prošloga čedna jedne večeri upališe do sada nepoznati zlikovci ovdasnjemu posjedniku Mateju Mechiš-u na njegovom posjedu kod sv. Marka i na drugom u Fužini kraj Mongeba, istodobno šest stogova sjena i slame i to tri u prvom, tri u drugom posjedu. Osim toga porezaše mu 18 redova trnja i kao poruga ostaviše na jednom trsu listić sa talijanskim napisom: „Prva, druga i treća glava gospodarova“. Ovaj napis tumaci si Mechiš tako, što su mu već pred kakova tri mjeseca nepoznati zlikovci posjekli trnje izkopavši jamu poput groba i postavili uz grob križ, okolo kojega obavise vienac spleten od trsovih grančica.

Oružnici poduzeli su potrebite mjere, ali do sada neima zlikovcem ni sleda ni traga. Sjećati ćete se stalno g. uredniče, kako su uvijek do sada u sličnih slučajevih talijanski listovi bacali krivnju na naše pučanstvo, koje da se tobože tim osvećuje Talijanem ili njihovim podrepticam. Ovaj put šute mudro ti listovi nebacajuć krivnju na nikoga, jer ih je smutio onaj talijanski napis na listiću. E, da neima onog napisa, bili bi odmah bacili krivnju na „divlje slavenske seljake“. A ovako: kuco!

Iz Kastella. Razratraz Marco Degrassi, svećenik bez obzira i bez savjesti, mora svake nedjelje izkaliti svoju žuč protiv naše narodnosti. Njegovi predstavnici razlagali su nam Evandjelje, ili život kojega svetca, a padre Marco nam pripovieda lajotine, što mu ih babe kroz tjeđan naberu i donesu, ili što ih po dućanima čuje ili na „Piccolu“ čita. Da mu pako koja neizbjegne, drži komad papira u ruci, na kojem si je sve zabilježio. Prvu nedjelju agusta je najprvo izhvalio sebe po običaju, pak nam je reko ovako: „Godine 1856. obvezali su se vaši stariji, da će svaka obitelj plaćati svećeniku po tri stariće pšenice na godinu i po tri brente grozdja. Ja sam jednu godinu služio, za to ću u ovom tjeđnu pobirati pšenicu, a grozđe kada bude zdrilo. Svaki neka dađe čisto, ja neću skovayace. Koji nebude platio, biti će kapitanatu tužen. — Oni, koji su mene tužili, ponašali su se pred biskupom neujudno kako tovari, a bilo je i pet ženskih, koje neimaju niš. Mgli ste došli k meni 20—30 vas, pak bimo bili sve urediti, a tako niste dobili ništa, i ništa nećete „biti“. — Nekoliko puta zaviknuo je, da smo framažoni, da smo prokleti, — i tim je svršilo razlaganje sv. Evandjelja one nedjelje.

Naši oglasnici ponašali su se pred biskupom mnogo vjuidnije nego se razfratar ponaša pred našim pukom. Njegova nervoznost i surovost odstranila je pjevače i poterala iz crkve neudžne dječake, koji su kod službe božje pomagali. Kod Tjelovne procesije zaviknuo je kao mahnit na djevojčice, što su cvieće po putu sipale: Cosa fa sti fioi quà? Andè avanti! Odstranio je i odstranjuje od crkve i odrasle; — crkva je sada prazna, nove nam nije potrebno graditi, stara je još prevelika.

U nedjelju po dovršenoj tihoj misi zapjevala su djeca: „Budi hvaljeno“... fra Marco je odmah djeci rukom zaprijetio. Na rođendan Nj. Velikanstva, kad su djeca zapjevala „Carevku“, pobjegao je sa oltara kao da ga je stršen ubol. (Talijansku himnu bi bio možda slasha? Op. slugara). Jedno jutro pred malo dana pozdravila ga je jedna učenica sa: Hvaljen Isus i Marija! — a on njoj: Bona sera! Ni pred djecom ne more prikriti žestoku svoju mržnju na sve, što je slavenstvo. On je odlučan naš narodni protivnik. Da nije na svom mjestu, mora biti osvjedočen i presv. biskup, kojemu stavljamo na srce i na dušu, da nas oslobodi od čovjeka, koji je sve samo duševni pastir ne. — Kod dolaska rekao nam je sa oltara: „Ovdje pred sv. Sakramentom vam presizem, da ću sve vaše stare običaje držati, ništa novoga neću uvesti — biti ću nepristran i svakoga ću protjerati koji mi za političke stvari dodje u kuću“. Ove prisage se nije držao niti se drži; za to mu kažemo, da nije u njega vjere, a da je bez savjesti, dosta nam kazati, da je od „Družbe sv. Cirila i Metoda“ primio 300 kruna kao vjeroučitelj, a nije kroz cijelu godinu ni izpovjedao ni u crkvu pozvao školsku mladež, niti izpitu prisustvovao.

Na 8. o. mj. pobirao je razfratar pšenicu, a od jednog kmeta nije hotio primiti, jerbo mjera nije bila sa vrhom. Kod drugoga je iz istog uzroka dao baciti starije pšenice pred vrata. Od jedne udovice, koja neima ni kuće ni kućišća, zahitvao je jednu krunu ili par pilica mjesto pšenice. Opet kod jedne obitelji zahitvao je starije pšenice, koja radi siromaštva nije nigdar svećenika plaćala. Iz svega njegovog ponašanja moramo tvrditi, da mu na sreću leži samo zlato i srebro, premda se je sv. Franji zakleo, da će u siromaštvu živiti. Ali, koji se iznerjeri sv. Franji, izneverjiti će se i sv. Petru — tako našu poslovica!

Koparski kotar:

Istranin, pošav tražitli sreću u Americi — našao smrt! iz buzetuskog Krasa primamo: Pred neko doba odselio u Americu posjednik Valentin Buždon, pustiv kod kuće ženu sa djecom u nadi, da u tudnji privriedi toliko, koliko bje potrebno, da odkupi posjed od duga, koji je imao proti „Buzetskom društvu za štednju i zajmove“, naime punih 600 kruna.

Čovjek snuje, a sudbina odlučuje! — kaže poslovica, pa tako se dogodilo i u ovom slučaju. Naš Valentin, našav zaradbu, pristedio si okolo 200 kruna, te u nadi, da svotu pomnoži, marljivo radio kao mrav.

Pačao se sjekom drva i tako se dogodilo, da je postao žrtvom svoga zvanja. Dne 1. augusta l. g. pošao na sječnju drva, pa kod posla svalilo se drvo na našega Valentina te ga ozledilo, da je ostao pod njim mrtav i 2. augusta hje već pokopan. On je prvi od ljudi buzetuskog Krasa, koji je izručio svoje tielo slobodnoj američkoj zemlji, on je za sada o naših ljudi prvi, koji je pustio u domovini sirotu udovicu sa dječicom u dugu i nevolji te u opasnosti, da jošte ono, koje, joj služi za sklonište prodje na dražbu, ako se dug neplati.

U našim krajevima se duboko dojmila smrt našega Valentina i ljudi dobra srca odlučise pomoći bjednoj sirotninji, odlučise

sa milodari priskočiti na pomoć udovici, da joj obezbiede obstanak te obrišu suzuzalostnicu sa tužna lica.

Rodoljubi gg. Josip Puhaj, Mate Žmak i mnogi drugi na usta veleć. g. plovana umolise u crkvi pomoć od domaćih občinara, a posljednji obratise se na svoje zermame, napose našemu vrlomu Jakovu Puhaju u Puli i okolici za pripomoć. Držeć se one Hristove: „Tko jednomu od ovih malahnih što u ime moje podieli, meni je podielio“, obraću se podpisani ovim na dobro srce čitatelja „Naše Sloge“, osobito suobčinaru pokojnoga Valentina za pripomoć, da se uzumogne udovicu sa djecom rješiti duga, koji posjed tereti. Svaki i najmanji darak biti će u javnosti potvrđen. Milodari se mogu poslati na župni ured u Lanšću, na gg. Josipa Puhaj te Mata Žmak isto tamo ili na Jakovà Puhaj u Puli.

U nadi, da se nitko kojemu je tole moguće oglušiti neće, na vapaj tužne i krato razvijlene udovice, bilježi

Zerman sa buzetuskog Krasa.

Razne primorske vijesti.

Tečaj za računarske tajnike. Prosloga čedna otvorena je u prostorijah zemaljskog agrarnog zavoda u Poreču pobudom zem. odbora tečaj za računarske tajnike za pučke štedione u Istri. Priglasilo se je 17 što muževa što mladića, koji će dobiti stalnu dnevnu podporu od zemaljskog odbora. Teoretički podučaje u tom tečaju, račun. savjetnik dr. Pogatschnig, koji se osobito zanima za ustrojjenje talijanskih pučkih štediona u Istri.

Poluslužbeni list o odstupu e. k. namjestnika grofa Goessa. Njemacki poluslužbeni list tršćanske vlade „Trlester Zeitung“ donio je u broju od ponedjeljka sljedeću viest, koja je u Trstu pobudila osobitu pozornost.

„Pišu nam iz pouzdanog izvora iz Celovca. Ovdje se pripovieda sa stalnošću da je grof Goess odlučio povnći se od javne službe jer je svojimi privatnimi poslovima odviše zaokupljen. U njegovom kasteleu u Ebenthalu da čine već pripreve za zimski boravak.

Nekoji bečki listovi istoga dana donieše viest o odstupu grofa Goessa, koji da se više neće vratiti na svoje mjesto u Trst i da će se stalno nastaniti u rodnom gradu Gracu. Kao uzrok tomu odstupu navadaju jedni to, što središnja vlada nije htjela odobriti njegove osnovne o preustroju e. kr. redarstva u Trstu doćim kažu drugi da se je morao grof Goess nakon velikog štrajka u Trstu uvijek boriti sa poteškoćama, kojim se pridružise posljedice zadnjih obćinskih izbora u Trstu.

Kao nasljednika spominju jedni dalmatinskog namjestnika baruna Handela a drugi namjestničkog podpredsjednika, dvorskog savjetnika g. Schwarzua.

Jednom tršćanskom listu brzojavise utorak poslie podne iz Beča, da se u krugovih ministarskog vieća nezna ništa stalna o tom odstupu i da se dapače nieće, da bi bio već grof Goess dao ostavku. U tih krugovih da kažu, da je valjda grof kazao dr. Koerheru svoju nakon o odstupu ali da još nije formalno podnio molbu za umirovljenje.

Obaviest.

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu obdržavat će dne 15. septembra* 1. o. g. u 4 sata za podne u prostorijah „Hrvatske Čitaonice“ u Pazinu redovitu glavnu skupštinu, na koju se pozivlje gg. članove i prijatelje, uz ovaj dnevni red: 1. izvješće o djelovanju odbora; 2. izvješće blagajnika; 3. eventualni predlozi.

O d b o r.

* U prošlom broju bilo je pogriješno tiskano 15./XI. umjesto 16./XI.

Svjaki k svojim!

Skladište pokućstva
goričko-selkanske
STOLARSKÉ ZADRUGE
(prije Antun Cernigaj)
TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućstvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.
Ilustrovani cijenici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javili gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na raspolaganje svakovrstnog saliza, skalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crenkastog i bielijastog mramor-kamena uz sljedeće cijene:

- I. Saliz u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5—
- II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4-40.
- III. Kapnice (grandalij) za krovove po metru K 1—
- VI. Skalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. sejo Lovrinić.
Antun Lovrinić pok. Josipa.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4-90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uštrano svieće iz gori imenovanog voska, ukrašeno u reflešu sa zlatom, vošćenim cvietom itd. kg. po K 8—

Isto ukrašeno s odjeljivim evidencama 6—

Tamjan lagrima, najljilji 2-40

grani 2—

Svieće za pogrebe po vrlo niskoj cijeni. — Za pravi, čistii vosak jamčimo sa 2000 kruna. Gersheimovi stensji (dilliji) i siakla za vječnu lač. — Isto tako smeđi pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cijene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. obćinstvu najpoznizije,

J. KOPAČ, vošćaralca u Gariči.

Vošćeni cvietki, bijeli i bojadisani . . . kg. po K 4-90
Isti ukrašeni sa cvietom i zlatom 8—
Sviećice za božićno drvo u 6 bojah 3—
Voštene svieće tarce. I. austr. sastav 4-40
Svieće i tarce, I. talijanski sastav 3—
II. 2-40
Voštene platinu za oltare, metar 2—
Za pravi, čistii vosak jamčimo sa 2000 kruna.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom čista alkaličko-murlatička

Apatovačka kisielica

nije samo najbolje i najzdravije stolno piće, već je i najkorisnija i najglasovitija liekovita voda.

koja je od prvih liečnihih autoriteta preporučena i djeluje neupokrijljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih kvatara, ostme, mjenjura, kamencu, nemerogofa (zlatno žile), vatekkih i arznatih icstara, zgaravice i raznih trnskkih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kisielice“, Zagreb, Ilica broj 17.

ODRUGA ZA SVIŠTVO I PROMETOM, APATOVACKA BUKOVINA, TRŠĆANSKI I POKUPANSKI OKOLICI.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrudnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdana osim jultija i augusta mjeseca od 9—12 prije rodne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Gullifa br. 5, prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.